

హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత

అధికాశ్చయజ
బహుళ తృతీయా

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః
అఖండ సుందరకాండ పఠనం

04.10.2020
ఆదివారము

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్ పరం బ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గురవే నమః ॥
శ్రీవేంకటాచలాధీశం శ్రీయాధ్యాసితవక్షసం ।
శ్రీతచేతనమందారం శ్రీనివాసమహం భజే ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే విరాజమానస్య అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండ-
నాయకస్య శ్రీపద్మావతీజానేః భగవతః శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః సన్నిధౌ
ధర్మవిగ్రహస్య శ్రీరామచంద్రప్రభోః పాదసేవకస్య హనూమతః ప్రసాదేన
అస్మిన్ భువనే విషూచికా క్రిమిజనితసమస్తదుష్ప్రభావనిర్మూలన ద్వారా,
సర్వేషాం ఆస్తికమహాజనానాం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యా-విత్త-
వ్యాపార-దేశరక్షణాదిరంగేషు సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా శ్రీరామరాజ్యస్య
పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, సద్భావనాం, సత్సంకల్పానాం, సత్కార్యాణాం చ
సర్వతోముఖవిజయసిద్ధ్యర్థం, భారతవర్షస్య అభివృద్ధౌ నిమగ్నానామ్
అధికారిణాం, సైనికానాం, కర్షకవణిగాదీనాం, ఉపాధ్యాయ, వైజ్ఞానిక,
వైద్యాదీనాం చ సర్వేషాం సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్య, ఐశ్వర్య,
సద్బుద్ధీత్యాది సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, శ్రీరామచంద్రరూపాంతరస్య
శ్రీమత్ వేంకటేశ్వరపరబ్రహ్మణః శ్రీమదాంజనేయస్య చ పరిపూర్ణ
అనుగ్రహసిద్ధ్యర్థం, శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణాంతర్గతే సుందరకాండే
పంచదశసర్గతః ఏకోనవింశసర్గాంతర్లోకపారాయణం, శ్రీధన్వంతరి
మంత్రపారాయణం చ అన్యోన్య సాహాయ్యేన ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీరామప్రార్థనా -

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థనా -

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీవాల్మీకి ప్రార్థనా -

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీహనుమతే నమః

“ సుందరకాండ పఠనం ”

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే

పంచదశసర్గః

1. స వీక్షమాణస్తత్రస్థో మార్గమాణశ్చ మైథిలీం ।
అవేక్షమాణశ్చ మహీం సర్వాం తామన్వవైక్షత ॥ 15.1 ॥
2. సంతానకలతాభిశ్చ పాదపైరుపశోభితాం ।
దివ్యగంధరసోపేతాం సర్వతస్సమలంకృతామ్ ॥ 15.2 ॥
3. తాం స నందనసంకాశాం మృగపక్షిభిరావృతాం ।
హర్యప్రాసాదసమ్బాధాం కోకిలాకులనిస్స్వనామ్ ॥ 15.3 ॥
4. కాంచనోత్పలపద్మాభిః వాపీభిరుపశోభితాం ।
బహ్వసనకుఠోపేతాం బహుభూమిగృహాయుతామ్ ॥ 15.4 ॥

5. సర్వర్తుకుసుమై రమ్యాం ఫలవద్భిశ్చ పాదపైః ।
పుష్పితానామశోకానాం శ్రియా సూర్యోదయప్రభామ్ ॥ 15.5 ॥
6. ప్రదీప్తామివ తత్రస్థో మారుతిస్సముదైక్షత ।
నిష్పత్రశాఖాం విహగైః క్రియమాణామివాసకృత్ ॥ 15.6 ॥
7. వినిష్పతద్భిః శతశశ్చిత్రైః పుష్పావతంసకైః ।
ఆమూలపుష్పనిచితైః అశోకైశ్శోకనాశనైః ॥ 15.7 ॥
8. పుష్పభారాతిభారైశ్చ స్ఫుశద్భిరివ మేదినీం ।
కర్ణికారైః కుసుమితైః కింశుకైశ్చ సుపుష్పితైః ॥ 15.8 ॥
9. స దేశః ప్రభయా తేషాం ప్రదీప్త ఇవ సర్వతః ।
పున్నాగాస్సప్తపర్ణాశ్చ చంపకోద్దాలకాస్తథా ॥ 15.9 ॥
10. వివృద్ధమూలా బహవశ్శోభంతేస్మ సుపుష్పితాః ।
శాతకుంభనిభాః కేచిత్ కేచిదగ్నిశిఖోపమాః ।
11. నీలాంజననిభాః కేచిత్ తత్రాశోకాస్సహస్రశః ॥ 15.10 ॥
12. నందనం వివిధోద్యానం చిత్రం చైత్రరథం యథా ।
అతివృత్తమివాచిన్త్యం దివ్యం రమ్యం శ్రియాఽవృతం ॥ 15.11 ॥
13. ద్వితీయమివ చాఽఽకాశం పుష్పజ్యోతిర్గణాయుతమ్ ।
పుష్పరత్నశతైశ్చిత్రం పంచమం సాగరం యథా ॥ 15.12 ॥
14. సర్వర్తుపుష్పైర్నిచితం పాదపైర్మధుగంధిభిః ।
నానానినాదైరుద్యానం రమ్యం మృగగణైర్ద్విజైః ॥ 15.13 ॥

15. అనేకగంధప్రవహం పుణ్యగంధం మనోరమం ।
 శైలేంద్రమివ గంధాఢ్యం ద్వితీయం గంధమాదనమ్ ॥ 15.14 ॥
16. అశోకవనికాయాం తు తస్యాం వానరపుంగవః ।
 స దదర్శాఽవిదూరస్థం చైత్యప్రాసాదముచ్చితమ్ ॥ 15.15 ॥
17. మధ్యే స్తంభసహస్రేణ స్థితం కైలాసపాణ్డరం ।
 ప్రవాళకృతసోపానం తప్తకాంచనవేదికమ్ ॥ 15.16 ॥
18. ముష్ణంతమివ చక్షూంషి ద్యోతమానమివ శ్రియా ।
 విమలం ప్రాంశుభావత్వాదుల్లిఖంతమివాంబరమ్ ॥ 15.17 ॥
19. తతో మలినసంవీతాం రాక్షసీభిస్సమావృతాం ।
 ఉపవాసకృశాం దీనాం నిశ్చసంతీం పునః పునః ॥ 15.18 ॥
20. దదర్శ శుక్ల పక్షాదౌ చంద్రరేఖామివామలాం ।
 మందం ప్రఖ్యాయమానేన రూపేణ రుచిరప్రభామ్ ॥ 15.19 ॥
21. పినద్ధాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః ।
 పీతేనైకేన సంవీతాం క్లిష్టేనోత్తమవాససా ॥ 15.20 ॥
22. సపంకామనలంకారాం విపద్మామివ పద్మినీం ।
 వ్రీడితాం దుఃఖసంతప్తాం పరిష్కానాం తపస్వినీం ॥ 15.21 ॥
23. గ్రహేణాంగారకేణేవ పీడితామివ రోహిణీం ।
 అశ్రుపూర్ణముఖీం దీనాం కృశామనశనేన చ ॥ 15.22 ॥

24. శోకధ్యానపరాం దీనాం నిత్యం దుఃఖపరాయణాం ।
 ప్రియం జనమపశ్యంతీం పశ్యంతీం రాక్షసీగణామ్ ॥ 15.23 ॥
25. స్వగణేన మృగీం హీనాం శ్వగణాభివృతామివ ।
 నీలనాగాభయావేణ్యా జఘనం గతయైకయా ॥ 15.24 ॥
26. నీలయా నీరదాపాయే వనరాజ్యా మహీమివ ।
 సుఖార్థాం దుఃఖసంతప్తాం వ్యసనానామకోవిదామ్ ॥ 15.25 ॥
27. తాం సమీక్ష్య విశాలాక్షీమ్ అధికం మలినాం కృశాం ।
 తర్కయామాస సీతేతి కారణైరుపపాదిభిః ॥ 15.26 ॥
28. హ్రాయమాణా తదా తేన రక్షసా కామరూపిణా ।
 యథా రూపా హి దృష్టా వై తథా రూపేయమంగనా ॥ 15.27 ॥
29. పూర్ణచంద్రాననాం సుభ్రూం చారువృత్తపయోధరాం ।
 కుర్వంతీం ప్రభయా దేవీం సర్వా వితిమిరా దిశః ॥ 15.28 ॥
30. తాం నీలకేశీం బింబోష్ఠీం సుమధ్యాం సుప్రతిష్ఠితాం ।
 సీతాం పద్మపలాశాక్షీం మన్మథస్య రతిం యథా ॥ 15.29 ॥
31. ఇష్టాం సర్వస్య జగతః పూర్ణచంద్రప్రభామివ ।
 భూవౌ సుతనుమాసీనాం నియతామివ తాపసీమ్ ॥ 15.30 ॥
32. నిశ్వాసబహుళాం భీరుం భుజగేంద్రవధూమివ ।
 శోకజాలేన మహతా వితతేన న రాజతీమ్ ॥ 15.31 ॥

33. సంసక్తాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః ।
తాం స్మృతీమివ సందిగ్ధామృద్ధిం నిపతితామివ ॥ 15.32 ॥
34. విహతామివ చ శ్రద్ధామ్ ఆశాం ప్రతిహతామివ ।
సోపసర్గాం యథా సిద్ధిం బుద్ధిం సకలుషామివ ॥ 15.33 ॥
35. అభూతేనాపవాదేన కీర్తిం నిపతితామివ ।
రామోపరోధవ్యధితాం రక్షో హరణకర్పితామ్ ॥ 15.34 ॥
36. అబలాం మృగశాబాక్షీం వీక్షమాణాం తతస్తతః ।
బాష్పాంబుపరిపూర్ణేన కృష్ణవక్రక్షిపక్షుణా ॥ 15.35 ॥
37. వదనేనాప్రసన్నేన నిశ్చలస్త్రిం పునః పునః ॥ 15.36 ॥
38. మలపంకధరాం దీనాం మండనార్థామమండితాం ।
ప్రభాం నక్షత్రరాజస్య కాలమేఘైరివావృతామ్ ॥ 15.37 ॥
39. తస్య సందిదిహే బుద్ధిర్ముహుః సీతాం నిరీక్ష్య తు ।
ఆమ్నయానామయోగేన విద్యాం ప్రశిథిలామివ ॥ 15.38 ॥
40. దుఃఖేన బుబుధే సీతాం హనూమాననలంకృతాం ।
సంస్కారేణ యథా హీనాం వాచమర్థాంతరం గతామ్ ॥ 15.39 ॥
41. తాం సమీక్ష్య విశాలాక్షీం రాజపుత్రీమనిందితాం ।
తర్కయామాస సీతేతి కారణైరుపపాదిభిః ॥ 15.40 ॥
42. వైదేహ్యో యాని చాంగేషు తదా రామోఽన్వకీర్తయత్ ।
తాన్యాభరణజాలాని శాఖాశోభీన్యలక్షయత్ ॥ 15.41 ॥

43. సుకృతౌ కర్ణవేష్టా చ శ్వదంష్ట్రా చ సుసంస్థితౌ ।
మణివిద్రుమచిత్రాణి హస్తేష్వాభరణాని చ ।
శ్యామాని చిరయుక్తత్వాత్ తథా సంస్థానవంతి చ ॥ 15.42 ॥
44. తాన్వైవేతాని మన్యేఽహం యాని రామోఽన్వకీర్తయత్ ॥ 15.43 ॥
45. తత్ర యాన్యవహీనాని తాన్యహం నోపలక్షయే ।
యాన్యస్యా నావహీనాని తానీమాని న సంశయః ॥ 15.44 ॥
46. పీతం కనకపట్టాభం స్రస్తం తద్వసనం శుభం ।
ఉత్తరీయం నగాసక్తం తదా దృష్టం ప్లవంగమైః ॥ 15.45 ॥
47. భూషణాని చ ముఖ్యాని దృష్టాని ధరణీ తలే ।
అనయైవాఽపవిద్ధాని స్వనవంతి మహాంతి చ ॥ 15.46 ॥
48. ఇదం చిరగృహీతత్వాద్వసనం క్లిష్టవత్తరం ।
తథాపి నూనం తద్వర్ణం తథా శ్రీమద్యథేతరత్ ॥ 15.47 ॥
49. ఇయం కనకవర్ణాంగీ రామస్య మహిషీ ప్రియా ।
ప్రణస్తాఽపి సతీ యాఽస్య మనసో న ప్రణశ్యతి ॥ 15.48 ॥
50. ఇయం సా యత్కృతే రామశ్చతుర్భిః పరితప్యతే ।
కారుణ్యేనాన్వశంస్యేన శోకేన మదనేన చ ॥ 15.49 ॥
51. స్త్రీ ప్రణష్టేతి కారుణ్యాదాశ్రితేత్యాన్వశంస్యతః ।
పత్నీ నష్టేతి శోకేన ప్రియేతి మదనేన చ ॥ 15.50 ॥
52. అస్యా దేవ్యా యథారూపమంగప్రత్యంగసౌష్ఠవం ।
రామస్య చ యథా రూపం తస్యేయమసితేక్షణా ॥ 15.51 ॥

53. అస్యా దేవ్యా మనస్తస్మింస్తస్య చాస్యాం ప్రతిష్ఠితం ।
తేనేయం స చ ధర్మాత్మా ముహూర్తమపి జీవతి ॥ 15.52 ॥

54. దుష్కరం కృతవాన్ రామో హీనో యదనయా ప్రభుః ।
ధారయత్యాత్మనో దేహం న శోకేనావసీదతి ॥ 15.53 ॥

55. దుష్కరం కురుతే రామో య ఇమాం మత్తకాశినీం ।
సీతాం వినా మహాబాహుః ముహూర్తమపి జీవతి ॥ 15.54 ॥

56. ఏవం సీతాం తదా దృష్ట్వా హృష్టః పవనసంభవః ।
జగామ మనసా రామం ప్రశశంస చ తం ప్రభుమ్ ॥ 15.55 ॥

ఐత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

పంచదశస్కంధః

***

అథార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

షోడశస్కంధః

57. ప్రశస్య తు ప్రశస్తవ్యాం సీతాం తాం హరిపుంగవః ।
గుణాభిరామం రామం చ పునశ్చింతాపరోఽభవత్ ॥ 16.1 ॥

58. స ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా బాష్పపర్యాకులేక్షణః ।
సీతామాశ్రిత్య తేజస్వీ హనూమాన్ విలలాప హ ॥ 16.2 ॥

59. మాన్యా గురువినీతస్య లక్ష్మణస్య గురుప్రియా ।
యది సీతాఽపి దుఃఖార్తా కాలో హి దురతిక్రమః ॥ 16.3 ॥

60. రామస్య వ్యవసాయజ్ఞా లక్ష్మణస్య చ ధీమతః ।
నాత్యర్థం క్షుభ్యతే దేవీ గంగేవ జలదాగమే ॥ 16.4 ॥

61. తుల్యశీలవయోవృత్తాం తుల్యాభిజనలక్షణాం ।
రాఘవోఽర్హతి వైదేహీం తం చేయమసితేక్షణా ॥ 16.5 ॥

62. తాం దృష్ట్వా నవహేమాభాం లోకకాంతామివ శ్రియం ।
జగామ మనసా రామం వచనం చేదమబ్రవీత్ ॥ 16.6 ॥

63. అస్యా హేతోర్విశాలాక్ష్యా హతో వాలీ మహాబలః ।
రావణప్రతిమో వీర్యే కబంధశ్చ నిపాతితః ॥ 16.7 ॥

64. విరాధశ్చ హతస్సంఖ్యే రాక్షసో భీమవిక్రమః ।
వనే రామేణ విక్రమ్య మహేంద్రేణేవ శంబరః ॥ 16.8 ॥

65. చతుర్దశసహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్మణాం ।
నిహతాని జనస్థానే శరైరగ్నిభోపమైః ॥ 16.9 ॥

66. ఖరశ్చ నిహతస్సంఖ్యే త్రిశిరాశ్చ నిపాతితః ।
దూషణశ్చ మహాతేజా రామేణ విదితాత్మనా ॥ 16.10 ॥

67. ఐశ్వర్యం వానరాణాం చ దుర్లభం వాలిపాలితం ।
అస్యా నిమిత్తే సుగ్రీవః ప్రాప్తవాన్ లోకసత్పుతమ్ ॥ 16.11 ॥

68. సాగరశ్చ మయా క్రాంతః శ్రీమాన్ నదనదీపతిః ।
అస్యా హేతోర్విశాలాక్ష్యాః పురీ చేయం నిరీక్షితా ॥ 16.12 ॥

69. యది రామః సముద్రాంతాం మేదినిం పరివర్తయేత్ ।
అస్యాః కృతే జగచ్ఛాపి యుక్తమిత్యేవ మే మతిః ॥ 16.13 ॥

70. రాజ్యం వా త్రిషు లోకేషు సీతా వా జనకాత్మజా ।
త్రైలోక్యరాజ్యం సకలం సీతాయా నాఽఽఘ్నయాత్కలామ్ ॥ 16.14 ॥
71. ఇయం సా ధర్మశీలస్య మైథిలస్య మహాత్మనః ।
సుతా జనకరాజస్య సీతా భర్తృద్భద్రతా ॥ 16.15 ॥
72. ఉత్థితా మేదినిం భిత్త్వా క్షేత్రే హలముఖక్షతే ।
పద్మరేణునిభైః కీర్ణా శుభైః కేదారపాంసుభిః ॥ 16.16 ॥
73. విక్రాంతస్యార్యశీలస్య సంయుగేష్వనివర్తినః ।
స్నుషా దశరథస్యేషా జ్యేష్ఠా రాజ్ఞో యశస్వినీ ॥ 16.17 ॥
74. ధర్మజ్ఞస్య కృతజ్ఞస్య రామస్య విదితాత్మనః ।
ఇయం సా దయితా భార్యా రాక్షసీ వశమాగతా ॥ 16.18 ॥
75. సర్వాన్ భోగాన్ పరిత్యజ్య భర్తృస్నేహబలాత్కృతా ।
అచింతయిత్వా దుఃఖాని ప్రవిష్టా నిర్జనం వనమ్ ॥ 16.19 ॥
76. సంతుష్టా ఫలమూలేన భర్తృశుశ్రూషణే రతా ।
యా పరాం భజతే ప్రీతిం వనేఽపి భవనే యథా ॥ 16.20 ॥
77. సేయం కనకవర్ణాంగీ నిత్యం సుస్మితభాషిణీ ।
సహతే యాతనామేతామనర్థానామభాగినీ ॥ 16.21 ॥
78. ఇమాం తు శీలసమ్పన్నాం ద్రష్టుమర్హతి రాఘవః ।
రావణేన ప్రమథితాం ప్రసామివ పిసాసితః ॥ 16.22 ॥
79. అస్యా నూనం పునర్లాభాత్ రాఘవః ప్రీతిమేష్యతి ।
రాజా రాజ్యపరిభ్రష్టః పునః ప్రాప్యేవ మేదినిమ్ ॥ 16.23 ॥

80. కామభోగైః పరిత్యక్తా హీనా బంధుజనేన చ ।
ధారయత్యాత్మనో దేహం తత్సమాగమకాంక్షిణీ ॥ 16.24 ॥
81. నైషా పశ్యతి రాక్షస్యో నేమాన్పుష్పఫలద్రుమాన్ ।
ఏకస్థహృదయా నూనం రామమేవానుపశ్యతి ॥ 16.25 ॥
82. భర్తా నామ పరం నార్యా భూషణం భూషణాదపి ।
ఏషా తు రహితా తేన భూషణార్థా న శోభతే ॥ 16.26 ॥
83. దుష్కరం కురుతే రామో హీనో యదనయా ప్రభుః ।
ధారయత్యాత్మనో దేహం న దుఃఖే నావసీదతి ॥ 16.27 ॥
84. ఇమామసితకేశాంతాం శతపత్రనిభేక్షణాం ।
సుఖార్థాం దుఃఖితాం దృష్ట్వా మమాపి వ్యథితం మనః ॥ 16.28 ॥
85. క్షీతిక్షమా పుష్కరసన్నిభాక్షీ
యా రక్షితా రాఘవలక్షణాభ్యాం ।
సా రాక్షసీభిర్వికృతేక్షణాభిః
సంరక్ష్యతే సంప్రతి వృక్షమూలే ॥ 16.29 ॥
86. హిమహతనళినీవ నష్టశోభా
వ్యసనపరంపరయాఽనిపీడ్యమానా ।
సహచరరహితేవ చక్రవాకీ
జనకసుతా కృపణాం దశాం ప్రపన్నా ॥ 16.30 ॥
87. అస్యా హి పుష్పావనతాగ్రశాఖాః
శోకం దృఢం వై జనయంత్యశోకాః ।
హిమవ్యపాయేన చ మందరశ్మిః
అభ్యుత్థితో వైకసహస్రరశ్మిః ॥ 16.31 ॥

88. ఇత్యేవమర్థం కపిరస్వవేక్ష్య
సీతేయమిత్యేవ నివిష్ట బుద్ధిః ।

సంశ్రిత్య తస్మిన్నిషసాద వృక్షే

బలీ హరీణామృషభస్తరస్వీ ॥ 16.32 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

షోడశస్కంధః

***

అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

సప్తదశస్కంధః

89. తతః కుముదషణ్డాభో నిర్మలో నిర్మలం స్వయం ।
ప్రజగామ నభః చంద్రో హంసో నీలమివోదకమ్ ॥ 17. 1 ॥

90. సాచివ్యమివ కుర్వన్ స ప్రభయా నిర్మలప్రభః ।
చంద్రమా రశ్మభిశ్శీతైః సిషేవే పవనాత్మజమ్ ॥ 17.2 ॥

91. స దదర్శ తతః సీతాం పూర్ణచంద్రనిభాననామ్ ।
శోకభారైరివ నృస్తాం భారైర్నావమివాంభసి ॥ 17.3 ॥

92. దిదృక్షమాణో వైదేహీం హనూమాన్ మారుతాత్మజః ।
స దదర్శావిదూరస్థా రాక్షసీః ఘోరదర్శనాః ॥ 17.4 ॥

93. ఏకాక్షీమేకకర్ణాం చ కర్ణప్రావరణాం తథా ।
అకర్ణాం శంకుకర్ణాం చ మస్తకోచ్ఛ్వాసనాసికామ్ ॥ 17.5 ॥

94. అతికాయోత్తమాంగీం చ తనుదీర్ఘశిరోధరాం ।
ధృష్టకేశీం తథా కేశీం కేశకంబలధారిణీమ్ ॥ 17.6 ॥

95. అంబకర్ణలలాటాం చ అంబోదరపయోధరామ్ ।
అంబోష్ఠీం చుబుకోష్ఠీం చ అంబాస్యాం అంబజానుకామ్ ॥ 17.7 ॥

96. ప్రాస్వ దీర్ఘాం తథా కుబ్జాం వికటాం వామనాం తథా ।
కరాలాం భుగ్నవక్త్రాం చ పింగాక్షీం వికృతాననామ్ ॥ 17.8 ॥

97. వికృతాః పింగాలాః కాలీః క్రోధనాః కలహప్రియాః ।
కాలాయస మహాశూలకూటముద్గరధారిణీః ॥ 17.9 ॥

98. వరాహమృగశార్దూలమహిషాజశివాముఖీః ।
గజోష్ఠ్ఠ హయపాదీశ్చ నిఖాతశిరసోఽపరాః ॥ 17.10 ॥

99. ఏకహస్తైకపాదాశ్చ ఖరకర్ణ్యః శ్వకర్ణికాః ।
గోకర్ణీర్ఘ్ఠైకర్ణాశ్చ హరికర్ణీస్తథాపరాః ॥ 17.11 ॥

100. అనాసా అతినాసాశ్చ తిర్యజ్నాసా వినాసికాః ।
గజసన్నిభనాసాశ్చ అలాటోచ్ఛ్వాసనాసికాః ॥ 17.12 ॥

101. హస్తీపాదా మహాపాదా గోపాదాః పాదచూడికాః ।
అతిమాత్రశిరోగ్రీవా అతిమాత్రకుచోదరీః ॥ 17.13 ॥

102. అతిమాత్రాస్యనేత్రాశ్చ దీర్ఘజిహ్వనఖాస్తథా ।
అజాముఖీర్ఘ్ఠైముఖీః గోముఖీః సూకరీముఖీః ॥ 17.14 ॥

103. హయోష్ఠ్ఠఖరవక్త్రాశ్చ రాక్షసీర్ఘ్ఠైరదర్శనాః ।
శూలముద్గరహస్తాశ్చ క్రోధనాః కలహప్రియాః ॥ 17.15 ॥

104. కరాళా ధూమ్రకేశీశ్చ రాక్షసీర్వికృతాననాః ।
పిబన్తీస్సతతం పానం సదా మాంససురాప్రియాః ॥ 17.16 ॥

105. మాంసశోణితద్దిగ్దాంగీః మాంసశోణితభోజనాః ।
తా దదర్శ కపిశ్రేష్ఠో రోమహర్షణదర్శనాః ।
106. స్కంధవస్తముపాసీనాః పరివార్య వనస్పతిం ॥ 17.17 ॥
తస్యాధస్తాచ్చ తాం దేవీం రాజపుత్రీమనిద్దితాం ।
107. లక్షయామాస లక్ష్మీవాన్ హనూమాన్ జనకాత్మజామ్ ॥ 17.18 ॥
108. నిష్ప్రభాం శోకసంతప్తాం మలసంకులమూర్ధజాం ॥ 17.19 ॥
109. క్షీణపుణ్యాం చ్యుతాం భూమౌ తారాం నిపతితామివ ।
చారిత్రవ్యవదేశాధ్యాం భర్తృదర్శనదుర్గతాం ॥ 17.20 ॥
110. భూషణైరుత్తమైర్హీనాం భర్తృవాత్సల్యభూషణామ్ ।
రాక్షసాధిపసంరుద్ధాం బంధుభిశ్చ వినా కృతాం ॥ 17.21 ॥
111. వియుధాం సింహసంరుద్ధాం బద్ధాం గజవధూమివ ।
చంద్రరేఖాం పయోదాంతే శారదాభైరివావృతాం ।
క్షిప్తరూపామసంస్పృశ్యాదయుక్తామివ వల్లకీమ్ ॥ 17.22 ॥
112. సీతాం భర్తృవశే యుక్తామయుక్తాం రాక్షసీవశే ॥ 17.23 ॥
113. అశోకవనికామధ్యే శోకసాగరమాప్లుతామ్ ।
తాభిః పరివృతాం తత్ర సగ్రహామివ రోహిణీం ॥ 17.24 ॥
114. దదర్శ హనుమాన్ దేవీం లతాం కుసుమితామివ ।
సా మలేన చ దిగ్దాంగీ వపుషా చాప్యలంకృతా ।
మృణాలీ పంకద్గీవ విభాతి న విభాతి చ ॥ 17.25 ॥
115. మలినేన తు వస్త్రేణ పరిక్లిష్టేన భామినీం ॥ 17.26 ॥

116. సంవృతాం మృగశాబాక్షీం దదర్శ హనుమాన్ కపిః ।
తాం దేవీం దీనవదనామదీనాం భర్తృతేజసా ।
రక్షితాం స్వేన శీలేన సీతామసితలోచనామ్ ॥ 17.27 ॥
117. తాం దృష్ట్వా హనుమాన్ సీతాం మృగశాబనిభేక్షణాం ॥ 17.28 ॥
118. మృగకన్యామివ త్రస్తాం వీక్షమాణాం సమంతతః ।
దహంతీమివ నిశ్చాపైర్వృక్షాన్ పల్లవధారిణాః ॥ 17.29 ॥
119. సంఘాతమివ శోకానాం దుఃఖస్యోర్మిమివోత్థితామ్ ।
తాం క్షమాం సువిభక్తాంగీం వినాఽఽభరణశోభినీం ।
ప్రహర్షమతులం లేభే మారుతిః ప్రేక్ష్య మైథిలీమ్ ॥ 17.30 ॥
120. హర్షజాని చ సోశ్రూణి తాం దృష్ట్వా మదిరేక్షణాం ।
ముమోచ హనుమాంస్తత్ర నమశ్చక్రే చ రాఘవమ్ ॥ 17.31 ॥
121. నమస్కృత్వా స రామాయ లక్ష్మణాయ చ వీర్యవాన్ ।
సీతాదర్శనసంహృష్టో హనుమాన్ సంవృతోఽభవత్ ॥ 17.32 ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే నుందరకాణ్డే**
సప్తదశసర్గః
***
- అథార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే నుందరకాండే**
అష్టదశసర్గః
122. తథా విప్రేక్షమాణస్య వనం పుష్పితపాదపం ।
విచిన్వతశ్చ వైదేహీం కించిచ్ఛేషా నిశాఽభవత్ ॥ 18.1 ॥

123. షడంగవేదవిదుషాం క్రతుప్రవరయాజినాం ।
శుశ్రావ బ్రహ్మఘోషాంశ్చ విరాత్రే బ్రహ్మరక్షసామ్ ॥ 18.2 ॥
124. అథ మంగళలవాదిత్రైశ్శబ్దైః శ్రోత్రమనోహరైః ।
ప్రాబుధ్యత మహాబాహుర్దశగ్రీవో మహాబలః ॥ 18.3 ॥
125. విబుధ్య తు యథాకాలం రాక్షసేంద్రః ప్రతాపవాన్ ।
ప్రస్తమాల్యాంబరధరో వైదేహీమన్వచిన్తయత్ ॥ 18.4 ॥
126. భృశం నియుక్తస్తస్యాం చ మదనేన మదోత్కటః ।
స స తం రాక్షసః కామం శశాకాఽఽత్మని గూహితుమ్॥18.5॥
127. స సర్వాభరణైర్యుక్తో బిభ్రచ్చియమనుత్తమాం ।
తాం సగైర్బహుభిర్బుష్టాం సర్వపుష్పఫలోపగైః ॥ 18.6 ॥
128. వృతాం పుష్కరిణీభిశ్చ నానాపుష్పోపశోభితాం ।
సదామదైశ్చ విహగైర్విచిత్రాం పరమాద్భుతామ్ ॥ 18.7 ॥
129. ఈహామృగైశ్చ వివిధైర్బుష్టాం దృష్టిమనోహరైః ।
వీధీస్సంప్రేక్షమాణశ్చ మణికాంచనతోరణాః ॥ 18.8 ॥
130. నానామృగగణాకీర్ణాం ఫలైః ప్రపతితైర్వృతాం ।
అశోకవనికామేవ ప్రావిశత్సంతతద్రుమామ్ ॥ 18.9 ॥
131. అంగనా శతమాత్రం తు తం వ్రజంతమనువ్రజత్ ।
మహేంద్రమివ పౌలస్త్యం దేవగంధర్వయోషితః ॥ 18.10 ॥
132. దీపికాః కాంచనీః కాశ్చిజ్జగృహుస్తత్ర యోషితః ।
వాలవ్యజనహస్తాశ్చ తాలవృంతాని చాపరాః ॥ 18.11 ॥

133. కాంచనైరపి భృంగారైర్లహుః సలిలమగ్రతః ।
మండలాగ్రాన్ బ్రుసీం చైవ గృహ్యోఽన్యః పృష్ఠతో యయుః ॥ 18.12॥
134. కాచిద్రత్నమయీం స్థాలీం పూర్ణాం పానస్య భామినీ ।
దక్షిణా దక్షిణేనైవ తదా జగ్రాహ పాణినా ॥ 18.13 ॥
135. రాజహంసప్రతీకాశం ఛత్రం పూర్ణశశిప్రభం ।
సౌవర్ణదండమపరా గృహీత్వా పృష్ఠతో యయౌ ॥ 18.14 ॥
136. నిద్రామదపరీతాక్ష్యో రావణస్యోత్తమాః స్త్రియః ।
అనుజగ్ముః పతిం వీరం ఘనం విద్యుల్లతా ఇవ ॥ 18.15 ॥
137. వ్యావిద్ధహారకేయూరాః సమామృదితవర్ణకాః ।
సమాగళితకేశాంతాస్యస్వేదవదనాస్తథా ॥ 18.16 ॥
138. ఘూర్ణంత్యో మదశేషేణ నిద్రయా చ శుభాననాః ।
స్వేదక్లిష్టాంగకుసుమాః సుమాల్యాకులమూర్ధజాః ॥ 18.17 ॥
139. ప్రయాంతం వైర్భృతపతిం నార్యో మదిరలోచనాః ।
బహుమానాచ్చ కామాచ్చ ప్రియా భార్యాస్తమన్వయుః ॥ 18.18॥
140. స చ కామపరాధీనః పతిస్తాసాం మహాబలః ।
సీతాసక్తమనా మందో మదాంచితగతిర్బభౌ ॥ 18.19 ॥
141. తతః కాంచీనినాదం చ నూపురాణాం చ నిస్వనం ।
శుశ్రావ పరమస్త్రీణాం స కపిర్మారుతాత్మజః ॥ 18.20 ॥
142. తం చాఽప్రతిమకర్మాణమచిన్త్యబలపౌరుషం ।
ద్వారదేశమనుస్రాస్తం దదర్శ హనుమాన్ కపిః ॥ 18.21 ॥

143. దీపికాభిరనేకాభిః సమంతాదవభాసితం ।
గంధతైలావసితాభిః ధ్రియమాణాభిరగ్రతః ॥ 18.22 ॥
144. కామదర్పమదైర్యుక్తం బిహృతామ్రాయతేక్షణం ।
సమక్షమివ కందర్పమపవిద్ధశరాసనమ్ ॥ 18.23 ॥
145. మథితామృతఫేనాభమరజోవస్త్రముత్తమం ।
సలీలమనుకర్షంతం విముక్తం సక్తమంగదే ॥ 18.24 ॥
146. తం పత్రవిటపే లీనః పత్రపుష్పఘనావృతః ।
సమీపమివ సంక్రాంతం నిధ్యాతుముపచక్రమే ॥ 18.25 ॥
147. అవేక్షమాణస్తు తతో దదర్శ కపికుంజరః ।
రూపయావనసంపన్నా రావణస్య వరస్తియః ॥ 18.26 ॥
148. తాభిః పరివృతో రాజా సురూపాభిర్మహాయశాః ।
తన్మృగద్విజసంఘుష్టం ప్రవిష్టః ప్రమదావనమ్ ॥ 18.27 ॥
149. క్షీబో విచిత్రాభరణః శంకుకర్ణో మహాబలః ।
తేన విశ్రవసః పుత్రః స దృష్టో రాక్షసాధిపః ॥ 18.28 ॥
150. వృతః పరమనారీభిస్తారాభిరివ చంద్రమాః ।
తం దదర్శ మహాతేజాస్తేజోవంతం మహాకపిః ॥ 18.29 ॥
151. రావణోఽయం మహాబాహురితి సంచింత్య వానరః ।
అవఘ్నతో మహాతేజా హనూమాన్మారుతాత్మజః ॥ 18.30 ॥
152. స తథాఽప్యగ్రతేజాః సన్నిర్దూతస్తస్య తేజసా ।
పత్రగుహ్యోతరే సక్తో హనూమాన్ సంవృతోఽభవత్ ॥ 18.31 ॥

153. స తామసితకేశాంతాం సుశ్రోణీం సంహతస్తనీం ।
దిదృక్షురసితాపాంగముపావర్తత రావణః ॥ 18.32 ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే**
అష్టాదశసర్గః
***
- అథార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే**
ఏకోనవించః సర్గః
154. తస్మిన్నేవ తతః కాలే రాజపుత్రీ త్వనిందితా ।
రూపయావనసంపన్నం భూషణోత్తమభూషితమ్ ॥ 19.1 ॥
155. తతో దృష్ట్వైవ వైదేహీ రావణం రాక్షసాధిపం ।
ప్రావేపత వరాహోహా ప్రవతే కదలీ యథా ॥ 19.2 ॥
156. ఆచ్ఛాద్యోదరమూరుభ్యాం బాహుభ్యాం చ పయోధరౌ ।
ఉపవిష్టా విశాలాక్షీ రుదన్తి వరవర్ణినీ ॥ 19.3 ॥
157. దశగ్రీవస్తు వైదేహీం రక్షితాం రాక్షసీగణైః ।
దదర్శ సీతాం దుఃఖారాం నావం సన్నామివార్ణవే ॥ 19.4 ॥
158. అసంవృతాయామాసీనామ్ ధరణ్యాం సంశితవ్రతామ్ ।
ఛిన్నాం ప్రపతితాం భూమౌ శాఖామివ వనస్పతేః ॥ 19.5 ॥
159. మలమణ్డనచిత్రాంగీం మండనార్ణామమండితాం ।
మృణాలీ పంకదిగ్ధేవ విభాతి న విభాతి చ ॥ 19.6 ॥
160. సమీపం రాజసింహస్య రామస్య విదితాత్మనః ।
సంకల్పహయసంయుక్తైర్వాస్తీమివ మనోరథైః ॥ 19.7 ॥

161. శుష్కంతీం రుదతీమేకాం ధ్యానశోకపరాయణామ్ ।
దుఃఖస్యాన్తమపశ్యంతీం రామాం రామమనువ్రతామ్ ॥ 19.8 ॥
162. వేష్టమానాం తథా విష్టాం పన్నగేంద్రవధూమివ ।
ధూప్యమానాం గ్రహేణేవ రోహిణీం ధూమకేతునా ॥ 19.9 ॥
163. వృత్తశీలకులే జాతామాచారవతి ధార్మికే ।
పునః సంస్కారమాపన్నాం జాతామివ చ దుష్కులే ॥ 19.10 ॥
164. అభూతేనాపవాదేన కీర్తిం నిపతితామివ ।
అమ్నాయానామయోగేన విద్యాం ప్రశిథిలామివ ॥ 19.11 ॥
165. సన్నామివ మహాకీర్తిం శ్రద్ధామివ విమానితామ్ ।
పూజామివ పరిక్షీణామాశాం ప్రతిహతామివ ॥ 19.12 ॥
166. ఆయతీమివ విధ్వస్తామాజ్ఞాం ప్రతిహతామివ ।
దీప్తామివ దిశం కాలే పూజామపహ్యతామివ ॥ 19.13 ॥
167. పద్మినీమివ విధ్వస్తాం హతశూరాం చమూమివ ।
ప్రభామివ తమోధ్వస్తాముపక్షీణామివాపగామ్ ॥ 19.14 ॥
168. వేదీమివ పరామృష్టాం శాంతామగ్నిశిఖామివ ।
స్ఫార్ణమాసీమివ నిశాం రాహుగ్రస్తేందుమండలామ్ ॥ 19.15 ॥
169. ఉత్కృష్టపర్ణకమలాం విత్రాసితవిహంగమాం ।
హస్తిహస్తపరామృష్టామాకులాం పద్మినీమివ ॥ 19.16 ॥
170. పతిశోకాతురాం శుష్కాం నదీం విస్రావితామివ ।
పరయా మృజయా హీనాం కృష్ణపక్షనిశామివ ॥ 19.17 ॥

171. సుకుమారీం సుజాతాంగీం రత్నగర్భగృహాలాచితాం ।
తప్యమానామివోష్ణేన మృణాలీమచిరోద్భుతామ్ ॥ 19.18 ॥
172. గృహీతామాలితాం స్తమ్భే యూథపేన వినాకృతామ్ ।
నిఃశ్యసన్తిం సుదుఃఖారాం గజరాజవధూమివ ॥ 19.19 ॥
173. ఏకయా దీర్ఘయా వేణ్యా శోభమానామయత్నతః ।
నీలయా నీరదాపాయే వనరాజ్యా మహీమివ ॥ 19.20 ॥
174. ఉపవాసేన శోకేన ధ్యానేన చ భయేన చ ।
పరిక్షీణాం కృశాం దీనామల్పాహారాం తపోధనామ్ ॥ 19.21 ॥
175. ఆయాచమానాం దుఃఖారాం ప్రాంజలిం దేవతామివ ।
భావేన రఘుముఖ్యస్య దశగ్రీవపరాభవమ్ ॥ 19.22 ॥
176. సమీక్షమాణాం రుదతీమనిందితాం
సుపక్ష్మతామ్రాయతశుక్లలోచనామ్ ।
అనువ్రతాం రామమతీవ మైథిలీం
ప్రలోభయామాస వధాయ రావణః ॥ 19.23 ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయ ఆదికావ్యే నుందరకాణ్డే**
ఏకోనవంశః సర్గః
***
- శ్రీరామస్తుతిః -**
ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః -

బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వమరోగితా ।
అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్ స్మరణాత్ భవేత్ ॥

శ్రీహనుమతే నమః

అథ ధన్వంతరి ధ్యానమ్ -

అచ్యుతానంత గోవింద విష్ణో నారాయణామృత ।
రోగాన్మే నాశయాశేషాన్ ఆశు ధన్వంతరే హరే ॥ 1 ॥

ఆరోగ్యం దీర్ఘమాయుష్యం బలం తేజో ధియం శ్రియం ।
స్వభక్తేభ్యః అనుగృహ్లాంతం వందే ధన్వంతరిం హరిమ్ ॥ 2 ॥

ధన్వంతరేరిమం శ్లోకం భక్త్యా నిత్యం పఠన్తి యే ।
అనారోగ్యం న తేషాం స్యాత్ సుఖం జీవన్తి తే చిరమ్ ॥ 3 ॥

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ధన్వంతరయే అమృతకలశ-
హస్తాయ వజ్రజలౌకహస్తాయ సర్వామయవినాశనాయ త్రైలోక్యనాథాయ
మహావిష్ణవే స్వాహా. ఓం వాసుదేవాయ విద్మహే సుధాహస్తాయ ధీమహి
తన్నో ధన్వంతరిః ప్రచోదయాత్ ।

అథ నవగ్రహవ్రాతనా -

ఆరోగ్యం పద్మబంధుః వితరతు నితరాం సంపదం శీతరశ్మిః
భూలాభం భూమిపుత్రః సకలగుణయుతాం వాగ్విభూతిం చ సామ్యః ।
సాభాగ్యం దేవమంత్రి రిపుభయశమనం భార్గవః శౌర్యమార్కిః
దీర్ఘాయుః సైంహికేయః విపులతరయశః కేతురాచంద్రతారమ్ ॥
అరిష్టాని ప్రణశ్యన్తు దురితాని భయాని చ ।
శాంతిరస్తు శుభం మేఽస్తు గ్రహాః కుర్వన్తు మంగళమ్ ॥

అథ క్షమావ్రాతనా -

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్ -

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పఠన్తి
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్ -

శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

☆☆☆

